

Aan de vaste Tweede Kamercommissie van VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
Cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 25 juni 2019
Kenmerk:
Onderwerp: AO Wmo 26 juni 2019
Contact: Bert Stavenuiter bert@ypsilon.org 088-0002120

Geachte leden van de vaste kamercommissie van VWS,

26 juni spreekt u met minister de Jonge over de Wmo. MIND Ypsilon verenigt en ondersteunt zo'n 5.000 familie en naasten van mensen die gevoelig zijn voor psychose. Onze missie is een beter leven voor mensen met psychosegevoeligheid en familie die (weer) gewoon familie kan zijn. Vanuit familie en naasten vragen we aandacht voor de volgende onderwerpen:

In de Wmo zijn een aantal zaken rondom mantelzorg duidelijk omschreven, echter de praktijk laat zien dat de basis om gezonde mantelzorg GGz mogelijk te maken op veel plekken nog ontbreekt.

Mantelzorg GGz in de knel:

Mantelzorgers GGz vormen een bijzondere groep mantelzorgers. Mantelzorgers zijn van iemand met psychische problematiek kan heel intensief zijn. Onvoorspelbaarheid, complexiteit en intensiteit van problematiek, enorme wachtlijsten in de GGz en een ingewikkeld zorg- en ondersteuningsstelsel maken dat mantelzorgers zijn voor mensen met psychische problematiek een intensieve job is en een grote impact heeft op het leven van de mantelzorgers. Doordat steeds meer mensen op zichzelf gaan wonen in plaats van in een instelling wordt er een nog groter beroep op mantelzorg GGz gedaan. Tegelijkertijd met het toenemen van dit appel ontbreekt het aan voldoende respijthulp en gerichte mantelzorgondersteuning GGz.

Onderzoeken naar mantelzorg GGz:

[Europees onderzoek](#) (Eufami '15) laat zien dat mantelzorg bij GGz-problematiek een eenzame klus is.

- Bijna de helft heeft nooit (!) een moment dat ze de mantelzorg kan laten liggen
- 1 op de 3 voelt zich eenzaam of geïsoleerd.
- Bij 1 op de 3 breekt de mantelzorg hen echt op.

Ook het [onderzoek 'Voor elkaar?'](#) van het Sociaal Cultureel Planbureau (2017) geeft duidelijk weer dat mantelzorgers GGz relatief zwaar belast zijn en dat niet in al hun ondersteuningsbehoeften wordt voorzien.

Respijthulp:

Respijthulp kan het werk van de mantelzorg(er) ondersteunen en verlichten. Psychische problematiek heeft nooit vakantie, mantelzorgers hebben daardoor vaak onvoldoende ruimte om zelf even op adem en op krachten te komen om de mantelzorg verantwoord vol te houden. MIND Ypsilon zou dan ook graag zien dat er in álle gemeenten voldoende mogelijkheden tot respijthulp zijn.

Kan de minister aangeven hoe u ervoor gaat zorgdragen dat er respijthulp GGz beschikbaar is in alle gemeenten?

Nederland leunt op mantelzorg:

Veel mensen met een GGz hulpvraag kunnen niet zonder mantelzorg. En veel mensen zouden wensen dat er een mantelzorg(er) voor hen was. Het is dan ook belangrijk dat alle mantelzorgsteunpunten goed zijn ingesteld op mantelzorg GGz. De onlangs aangekondigde flinke bezuinigingen op mantelzorg in Amsterdam vinden wij zorgelijk, momenteel moet juist meer geïnvesteerd worden in ondersteuning van en kennis over GGz mantelzorg om de enorme vraag verantwoord aan te blijven kunnen. En om daarmee ook de ingezette ambulantisering te kunnen ondersteunen vanuit goed geoutilleerde mantelzorg in plaats van mantelzorgers uitwonen die door gebrek aan gerichte steun zelf een hulpvraag krijgen. Dit kan niet lang op zich laten wachten, we vragen u dan ook actief en slagvaardig meer werk van mantelzorg GGz te maken. Uiteraard stellen we daar graag onze kennis voor beschikbaar. MIND Ypsilon is al 35 jaar expert in mantelzorg GGz. Onze 38 afdelingen met expertise mantelzorg GGz bevinden zich in het hele land, gemeenten kunnen meer gebruik maken van deze kennis en ervaring om ondersteuning van mantelzorg GGz vorm te geven en beter aan te laten sluiten bij de behoeften van de mantelzorgers GGz.

Gevolgen nog zwaardere belasting mantelzorgers GGz:

Dit alles resulteert in een nóg zwaardere belasting van mantelzorgers GGz. Het ontbreekt op veel plekken in het land aan specifieke kennis rondom mantelzorg GGz. De mantelzorgsteunpunten die er wel zijn sluiten over het algemeen niet goed aan bij de behoeften van mantelzorgers GGz. Er is daardoor een gebrek aan preventieve ondersteuning van mantelzorgers GGz in de vorm van passende trainingen en psycho-educatie. Goede steun en informatie voor mantelzorgers GGz is noodzakelijk om overeind te blijven en als mantelzorg(er) niet zelf om te vallen. Een deel van de mantelzorgers GGz krijgt door jarenlang te zware belasting uiteindelijk zélf te maken met psychische problematiek.

Kan de minister aangeven wat u concreet gaat doen om te voorkomen dat mantelzorgers GGz te zwaar belast worden?

Kennis en ervaring over omgaan met mensen met psychose gevoeligheid:

Mantelzorgers hebben veel kennis en ervaring in het omgaan met hun naaste, zoals mensen met een psychosegevoeligheid. Door deze mantelzorgers adequaat te ondersteunen dragen zij actief bij aan de kwaliteit van leven van hun naaste. Andersom: de mensen die intensieve mantelzorg GGz bedrijven niet adequaat ondersteunen kan negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van

leven van hun naaste. Volgens MIND Ypsilon is het zonde om dit 'laaghangende fruit' niet te oogsten. Investeren in mantelzorg GGz loont!

Onafhankelijke cliëntondersteuning familie en naasten GGz niet op orde:

Onafhankelijke cliëntondersteuning voor familie en naasten van mensen met GGz problematiek is ook nog steeds niet op orde. Iemand die je steunt, die de weg kent, die samen met jou op zoek gaat naar wat mogelijk is, iemand die er is voor de vragen en behoeften van familie en naasten van mensen met GGz problemen is geen luxe maar pure noodzaak. Het systeem in ons land is zo ingewikkeld geworden dat het voor een gemiddelde burger niet te doen is om in zorg en ondersteuning de weg te vinden. MIND Ypsilon vindt het jammer en een gemiste kans dat in de recente onderzoeken naar aanbod en behoefte aan onafhankelijke cliëntondersteuning de familie en naasten onvoldoende helder tot zijn recht komen. Een naaste is bijvoorbeeld niet per se hetzelfde als een mantelzorger. Ook hebben familie en naasten hun eigen vragen en behoeften.

MIND Ypsilon doet dan ook een dringend appel op de minister om hier nog eens goed naar te kijken en ook voor de positie van familie en naasten specifiek aandacht te hebben.

Vraag aan de minister: kunt u aangeven op welke wijze onafhankelijke cliëntondersteuning voor familie en naasten van mensen met GGz problematiek wordt gerealiseerd in alle gemeenten?

MIND Ypsilon zou graag van de minister vernemen op welke wijze onafhankelijk cliëntondersteuners worden toegerust om familie en naasten van mensen met GGz problematiek te ondersteunen?

Ook is MIND Ypsilon ook benieuwd hoe familie en naasten bij 'de toegang' geïnformeerd worden over de mogelijkheden van onafhankelijke cliëntondersteuning?

Gemeenten versus rijksoverheid:

Gemeenten zijn verantwoordelijk om uitvoering te geven aan de Wmo. MIND Ypsilon vindt het een verantwoordelijkheid van de rijksoverheid om maatregelen te treffen als blijkt dat gemeenten deze verantwoordelijkheid onvoldoende oppakken.

Tenslotte verneemt MIND Ypsilon dan ook wat de rijksoverheid eraan gaat doen om te zorgen dat alle gemeenten (en niet alleen de koplopersgemeenten) de verantwoordelijkheid voor het bieden van onafhankelijke cliëntondersteuning gaan nemen, voor cliënten én hun familie en naasten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Bert Stavenuiter", with a long horizontal flourish underneath.

Bert Stavenuiter
Directeur MIND Ypsilon